

แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานของสำนักงานคณะกรรมการ
การเลือกตั้งประจำจังหวัดในการจัดเลือกตั้งนายกเทศมนตรี
และสมาชิกสภาเทศบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*

DEVELOPMENT GUIDELINES FOR THE OPERATIONAL PERFORMANCE OF
PROVINCIAL ELECTION COMMISSION OFFICES IN MANAGING MUNICIPAL
ELECTIONS IN PHRA NAKHON SI AYUTTHAYA PROVINCE

กาญจนา งามสมชาติ*, อภิชาติ ปานสุวรรณ

Kanchana Ngamsomchat*, Apichat Pansuwan

คณะบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

Graduate School, Phra Nakhon Si Ayutthaya Rajabhat University

*Corresponding Author E-mail: Apichat_asm@hotmail.com

*Tel: 094-978-2426

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบทบาทของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดในการจัดการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 2) ศึกษาความท้าทายและอุปสรรคที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดพบในการจัดเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และ 3) เสนอแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดในการจัดเลือกตั้งนายกเทศมนตรี และสมาชิกสภาเทศบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 19 คน ซึ่งคัดเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด เจ้าหน้าที่และคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับการจัดเลือกตั้ง ผู้สมัครรับเลือกตั้ง และผู้สังเกตการณ์การเลือกตั้ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์แก่นสาระ (Thematic Analysis) ร่วมกับการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) และตรวจสอบ ความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนาโดยการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิด้านการเลือกตั้ง ผลการวิจัยพบว่า 1) สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด มีบทบาทในการจัดการเลือกตั้ง 3 ด้าน ได้แก่ การบริหารจัดการการเลือกตั้ง การกำกับดูแลและตรวจสอบการเลือกตั้ง และการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตย 2) ความท้าทายและอุปสรรคในการจัดการเลือกตั้งประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านกฎหมาย ด้านทรัพยากร ด้านบริบทพื้นที่ และด้านความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน และ 3) แนวทางการพัฒนาควรเน้นการพัฒนา ด้านกฎหมายและแนวปฏิบัติ การพัฒนาด้านทรัพยากร และบุคลากร การพัฒนาด้านการสื่อสารและการสร้างความเข้าใจตามบริบทพื้นที่ และการพัฒนาด้าน ความร่วมมือของประชาชน องค์ความรู้ใหม่ชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาการจัดการเลือกตั้งที่มีประสิทธิภาพ ควรเชื่อมโยงความท้าทายที่เกิดขึ้นกับกลไกการพัฒนาที่สอดคล้องกันในแต่ละด้านเพื่อยกระดับการเลือกตั้งท้องถิ่นให้มีความสุจริต

คำสำคัญ: การจัดการเลือกตั้ง, สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด, การพัฒนาการปฏิบัติงาน, เทศบาล, การเลือกตั้งท้องถิ่น

Abstract

This research aimed to: 1) examine the roles of the Provincial Election Commission Office in managing the election of mayors and municipal council members in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province; 2) investigate the challenges and obstacles encountered in managing municipal elections; and 3) propose guidelines for improving the operational performance of the Provincial Election Commission Office in municipal election management. This study employed a qualitative research approach. Data were collected using semi-structured interviews. The data were analyzed using Thematic Analysis in conjunction with Descriptive Analysis. The appropriateness of the proposed development guidelines was validated through a focus group discussion with experts in election administration. interviews with 19 key informants selected by purposive sampling, including officials of the Provincial Election Commission Office, election-related officials and committees, election candidates, and election observers. The data were analyzed using content analysis, and the proposed development guidelines were validated through a focus group discussion with election experts. The findings revealed that: 1) the Provincial Election Commission Office plays important roles in three dimensions, namely election administration, election supervision and monitoring, and the promotion of democratic knowledge and understanding; 2) the challenges and obstacles in election management consist of four aspects: legal and regulatory factors, resource and personnel factors, local contextual factors, and inter-agency cooperation factors; and 3) the proposed development guidelines emphasize the improvement of legal frameworks and operational guidelines, the enhancement of human resources and personnel capacity, the development of communication and public understanding in accordance with local contexts, and the strengthening of public cooperation. The new body of knowledge generated from this study indicates that effective election management should integrate identified challenges with appropriate development mechanisms in each dimension in order to enhance the integrity of local elections.

Keywords: Election Management, Provincial Election Commission Office, Operational Development, Municipality, Local Elections

บทนำ

การเลือกตั้งท้องถิ่นเป็นกลไกสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่เปิดโอกาสให้ประชาชน มีส่วนร่วมในการกำหนดผู้นำและผู้แทนในระดับพื้นที่ อันเป็นรากฐานของการกระจายอำนาจและการปกครองตนเองของท้องถิ่น (นครินทร์ เมฆไตรรัตน์, 2547) โดยเฉพาะเทศบาลซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีบทบาทสำคัญในการจัดบริการสาธารณะ การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตของประชาชน การได้มาซึ่งนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาลผ่านกระบวนการเลือกตั้งที่สุจริต โปร่งใส และเที่ยงธรรม จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความชอบธรรมของผู้บริหารท้องถิ่นและความเข้มแข็งของประชาธิปไตยในระดับฐานราก (โกวิทย์ พวงงาม, 2552) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. 2560 กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง มีหน้าที่ และอำนาจในการควบคุม กำกับดูแล และจัดการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริต เที่ยงธรรม และชอบด้วยกฎหมาย โดยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเป็นหน่วยงานสำคัญ ในการสนับสนุน ประสานงาน กำกับติดตาม และส่งเสริมการดำเนินงานด้านการเลือกตั้งในระดับพื้นที่ เพื่อให้กระบวนการเลือกตั้งเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและได้รับความเชื่อมั่นจากประชาชน แม้ว่าจะมีกฎหมาย

และระเบียบรองรับการดำเนินงาน ด้านการเลือกตั้งอย่างชัดเจน แต่การจัดการเลือกตั้งท้องถิ่นในทางปฏิบัติ ยังคงเผชิญข้อจำกัดหลายประการ ทั้งด้านกฎหมายและระเบียบปฏิบัติ ด้านทรัพยากรและบุคลากร ด้านบริบทพื้นที่และการรับรู้ของประชาชน ตลอดจนด้านความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560, 2560); (พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. 2560, 2560) ซึ่งล้วนส่งผลต่อประสิทธิภาพและความน่าเชื่อถือ ของกระบวนการเลือกตั้ง สอดคล้องกับการศึกษาของ ภัทรธร ชยตัญญู และศิริพงษ์ ลดาวัลย์ ณ อุทยาน ที่พบว่า การบริหารจัดการเลือกตั้ง ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ประจำจังหวัด ยังมีประเด็นที่ควรได้รับการพัฒนาในด้านประสิทธิภาพ การดำเนินงาน การสร้างความเชื่อมั่นของประชาชน และการสนับสนุนภารกิจด้านการเลือกตั้งให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สะท้อนให้เห็นว่าการพัฒนาการปฏิบัติงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ยังคงเป็นประเด็นสำคัญที่ควรได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง (ภัทรธร ชยตัญญู และศิริพงษ์ ลดาวัลย์ ณ อุทยาน, 2568)

จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีเทศบาลจำนวน 35 แห่ง ครอบคลุมพื้นที่ 16 อำเภอ โดยอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งเป็นหน่วยงานหลัก ในการบริหารจัดการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในพื้นที่ แม้ว่าการดำเนินงานจะเป็นไปตามกฎหมายและระเบียบ ที่กำหนด แต่ยังพบประเด็นท้าทาย เช่น การพิจารณาคำร้องคัดค้านการเลือกตั้ง การกำกับดูแลการหาเสียง ผ่านสื่อออนไลน์ การสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชน และการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งล้วนส่งผลต่อประสิทธิภาพและความน่าเชื่อถือของกระบวนการเลือกตั้ง จึงจำเป็นต้องศึกษาการปฏิบัติงาน ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อพัฒนาแนวทางการดำเนินงาน ให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา, 2568) ส่งผลให้การจัดการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาลต้องอาศัย การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ การบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน และการกำกับดูแลให้เป็นไปตามหลักสุจริตและเที่ยงธรรม สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีบทบาทสำคัญในการสนับสนุน ควบคุม และติดตามการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การเลือกตั้งสะท้อนเจตจำนงของประชาชน แม้จะมีการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการเลือกตั้งและการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการ การเลือกตั้งในหลายพื้นที่แล้ว แต่ยังไม่ปรากฏการศึกษาที่มุ่งวิเคราะห์บทบาท ความท้าทาย และแนวทาง การพัฒนาการปฏิบัติงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ในการจัดการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาลในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาโดยตรง ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งศึกษาบทบาทของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยาการวิจัยครั้งนี้ใช้ แนวคิดการจัดการเลือกตั้ง (Election Management) ร่วมกับ แนวคิดการปกครองท้องถิ่นและการกระจายอำนาจ เป็นกรอบในการศึกษา โดยมุ่งอธิบายบทบาท ความท้าทาย และแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อยกระดับประสิทธิภาพ ความโปร่งใส และความน่าเชื่อถือของการจัดการเลือกตั้งท้องถิ่นศึกษาความท้าทายและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการดำเนินงาน ตลอดจนเสนอแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงาน ที่เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ เพื่อยกระดับประสิทธิภาพ ความโปร่งใส และความน่าเชื่อถือของการเลือกตั้งท้องถิ่น อันจะนำไปสู่การเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดในการจัดการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษาความท้าทายและอุปสรรคที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดพบ ในการจัดการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดในการจัดการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดในการจัดการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มุ่งศึกษาบทบาท ความท้าทาย และแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดในการจัดการเลือกตั้งนายกเทศมนตรี และสมาชิก สภาเทศบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 19 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเป็นผู้ที่มีบทบาท หน้าที่ และประสบการณ์เกี่ยวข้องโดยตรงกับการจัดการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย 4 กลุ่ม ได้แก่

1.1 เจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 4 คน

1.2 เจ้าหน้าที่และคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเลือกตั้งในระดับเทศบาล จำนวน 8 คน

1.3 ผู้สมัครรับเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาล ทั้งที่ได้รับเลือกตั้งและไม่ได้รับเลือกตั้ง จำนวน 4 คน

1.4 ผู้สังเกตการณ์การเลือกตั้ง จำนวน 3 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ซึ่งพัฒนาขึ้นจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร กฎหมาย และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยกำหนดข้อคำถาม ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือวิจัยเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม กับวัตถุประสงค์การวิจัย (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67–1.00 และนำไปตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ แบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ประเด็นคำถามเกี่ยวกับบทบาทของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ในการจัดการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาล ความท้าทายและอุปสรรคในการดำเนินงาน ตลอดจนแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ในการจัดการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขออนุญาตจากมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2. ประสานงานและนัดหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อดำเนินการสัมภาษณ์

3. ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ตามประเด็นที่กำหนดไว้ในแบบสัมภาษณ์ กึ่งโครงสร้าง พร้อมบันทึกข้อมูลและจดบันทึกภาคสนาม

4. ถอดความข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ตรวจสอบความถูกต้อง ความครบถ้วน และจัดระบบข้อมูลก่อนนำไปวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและข้อมูลภาคสนาม โดยเริ่มจากการถอดความข้อมูล ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล จัดหมวดหมู่ข้อมูล และเชื่อมโยงข้อมูลตามประเด็นที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยการวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์แก่นสาระ (Thematic Analysis) เพื่อค้นหาแบบแผนแนวคิด และประเด็นสำคัญที่ปรากฏจากข้อมูลเชิงคุณภาพ ร่วมกับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) เพื่ออธิบายบริบท บทบาท ความท้าทาย อุปสรรค และแนวทางการพัฒนา การปฏิบัติงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดในการจัดการเลือกตั้งนายกเทศมนตรี และสมาชิกสภาเทศบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ตามวัตถุประสงค์การวิจัย ได้แก่

1. การวิเคราะห์บทบาทของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดในการจัดการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. การวิเคราะห์ความท้าทายและอุปสรรคที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดพบในการจัดการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. การวิเคราะห์และสังเคราะห์แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดในการจัดการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
4. การตรวจสอบและยืนยันแนวทางการพัฒนา ภายหลังการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำผลการศึกษาและข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาที่ได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพไปดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) กับผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการเลือกตั้ง จำนวน 7 ท่าน เพื่อพิจารณาความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความสอดคล้องของแนวทางการพัฒนากับบริบทการปฏิบัติงานจริง จากนั้นจึงนำเสนอแนะที่ได้รับมาปรับปรุงและสังเคราะห์ เป็นแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดในการจัดการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผลการวิจัย

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 19 คน ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด เจ้าหน้าที่และคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเลือกตั้ง ผู้สมัครรับเลือกตั้ง และผู้สังเกตการณ์การเลือกตั้ง พบว่า สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดมีบทบาทสำคัญ ในการจัดการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาล 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ การเลือกตั้ง ด้านการกำกับดูแลและตรวจสอบการเลือกตั้ง และด้านการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตย ดังนี้

1. บทบาทของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดในการจัดการเลือกตั้ง นายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1.1 ด้านการบริหารจัดการการเลือกตั้ง พบว่า สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด มีบทบาทสำคัญในการวางแผนและเตรียมความพร้อมการเลือกตั้ง การกำหนดแนวทางการปฏิบัติงาน การจัดสรรงบประมาณและทรัพยากร การสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ การเลือกตั้ง ประจําองค์รปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้อํานวยการการเลือกตั้งประจําองค์รปกครอง ส่วนท้องถิ่น รวมทั้งการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในทุกขั้นตอนของการจัดการเลือกตั้ง ตั้งแต่การเตรียมการก่อนการเลือกตั้ง การดำเนินการในวันเลือกตั้ง ไปจนถึงการสรุปผลการเลือกตั้ง โดยผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การเลือกตั้งเป็นไปด้วย ความเรียบร้อย โปร่งใส และเป็นไปตามกรอบเวลาที่กฎหมายกำหนด

1.2 ด้านการกำกับดูแลและตรวจสอบการเลือกตั้ง พบว่า สำนักงานคณะกรรมการ การเลือกตั้ง ประจำจังหวัดมีบทบาทในการกำกับ ติดตาม และตรวจสอบการดำเนินงานของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง ทั้งใน ส่วนของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ผู้สมัครรับเลือกตั้ง และผู้มีสิทธิเลือกตั้ง โดยมีการเฝ้าระวังการกระทำที่อาจขัดต่อ กฎหมาย รับเรื่องร้องเรียน ตรวจสอบข้อเท็จจริง และดำเนินการตามกระบวนการ ทางกฎหมายอย่างเป็นระบบ ผู้ให้ข้อมูลเห็นว่าบทบาทดังกล่าวมีความสำคัญต่อการสร้างความสุจริต เทียบธรรม และความน่าเชื่อถือของ กระบวนการเลือกตั้ง โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีการแข่งขันทางการเมืองสูง หรือมีข้อร้องเรียนเกี่ยวกับการเลือกตั้ง

1.3 ด้านการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตย พบว่า สำนักงาน คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดมีบทบาทในการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้ง สิทธิและหน้าที่ของ ประชาชน รวมถึงการรณรงค์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองผ่านกิจกรรมและช่องทางการสื่อสาร ที่หลากหลาย ทั้งในสถานศึกษา ชุมชน และสื่อออนไลน์ โดยผู้ให้ข้อมูลเห็นว่า การสร้างความรู้ความเข้าใจ แก่ประชาชน มีความสำคัญต่อการลดปัญหาการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง การสร้างจิตสำนึกประชาธิปไตย และการส่งเสริมให้ประชาชนออกมาใช้สิทธิเลือกตั้งอย่างมีคุณภาพ

2. ความท้าทายและอุปสรรคที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดพบ ในการจัดการ เลือกตั้งนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่า ความท้าทายและอุปสรรคในการจัดการเลือกตั้งสามารถ แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านกฎหมายและระเบียบ ด้านทรัพยากรและบุคลากร ด้านบริบทพื้นที่ และการรับรู้ของประชาชน และด้านความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน

2.1 ด้านกฎหมายและระเบียบ พบว่า กฎหมาย ระเบียบ และแนวทางปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง กับการเลือกตั้งมีรายละเอียดจำนวนมากและมีความซับซ้อน ส่งผลให้ผู้ปฏิบัติงานต้องศึกษาข้อมูลและติดตามการเปลี่ยนแปลง ของกฎหมายอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะกรณีที่เกี่ยวข้องกับการหาเสียงเลือกตั้งผ่านสื่อ สังคมออนไลน์ การเผยแพร่ข้อมูล ทางอิเล็กทรอนิกส์ และพฤติกรรมทางการเมืองรูปแบบใหม่ที่เกิดขึ้น ในปัจจุบัน นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลบางส่วนยังเห็น ว่าบทลงโทษในบางกรณีอาจยังไม่เพียงพอต่อการยับยั้ง การกระทำผิด ส่งผลให้การบังคับใช้กฎหมายและการป้องกันการ กระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งยังคงเป็นความท้าทายสำคัญของผู้ปฏิบัติงาน

2.2 ด้านทรัพยากรและบุคลากร พบว่า การจัดการเลือกตั้งต้องอาศัยบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ และความเข้าใจในกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อจำกัดด้าน จำนวนบุคลากร งบประมาณ และ ภาระงานที่เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในช่วงการเลือกตั้งที่ต้องดำเนินงานหลายด้านพร้อมกัน ทั้งการเตรียมการเลือกตั้ง การกำกับดูแล การรับเรื่องร้องเรียน และการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร ผู้ให้ข้อมูลยังสะท้อนว่าบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน ในบางพื้นที่มีประสบการณ์และความชำนาญแตกต่างกัน ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงาน

2.3 ด้านบริบทพื้นที่และการรับรู้ของประชาชน พบว่า พื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีลักษณะ ทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ ทำให้การดำเนินงานด้านการสื่อสารและการสร้าง ความเข้าใจเกี่ยวกับการเลือกตั้งต้องปรับให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละพื้นที่ ผู้ให้ข้อมูล ส่วนใหญ่เห็นว่า ประชาชนบางส่วนยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายเลือกตั้ง สิทธิและหน้าที่ ของตนเอง รวมทั้งยังมึ ความเข้าใจคลาดเคลื่อนเกี่ยวกับกระบวนการเลือกตั้งในบางประเด็น ส่งผลให้การสร้างการมีส่วนร่วมและการ ส่งเสริมการเลือกตั้งที่มีคุณภาพยังเป็นความท้าทายที่สำคัญ

2.4 ด้านความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน พบว่า แม้การจัดการเลือกตั้งจะได้รับความร่วมมือจาก หลายหน่วยงาน ทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานฝ่ายปกครอง สถานศึกษา และภาคประชาชน แต่ยังพบ ข้อจำกัดบางประการในการประสานงาน การแลกเปลี่ยนข้อมูล และการบูรณาการการทำงานร่วมกัน โดยเฉพาะ ในประเด็นที่ต้องอาศัยการดำเนินงานร่วมกันอย่างใกล้ชิด เช่น การเฝ้าระวังการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

3. แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดในการจัดการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยาจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 19 คน และการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิด้านการเลือกตั้ง จำนวน 7 ท่าน พบว่า แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดควรสอดคล้องกับความท้าทายที่เกิดขึ้นในแต่ละด้าน เพื่อยกระดับประสิทธิภาพ ความโปร่งใส และความน่าเชื่อถือของการจัดการเลือกตั้งท้องถิ่น โดยสามารถสรุปแนวทางการพัฒนาได้ 4 ด้าน ดังนี้

3.1 การพัฒนาด้านกฎหมายและแนวปฏิบัติ ควรมุ่งเน้นการปรับปรุงและพัฒนาแนวทางการปฏิบัติงานให้มีความชัดเจน เข้าใจง่าย และสามารถนำไปใช้ได้อย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งควรมีการจัดทำคู่มือและแนวทางปฏิบัติที่ทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน ตลอดจนพัฒนาระบบให้คำปรึกษาและสนับสนุนด้านกฎหมายแก่ผู้ปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเลือกตั้งเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3.2 การพัฒนาด้านทรัพยากรและบุคลากร ควรส่งเสริมการพัฒนาความรู้ ความสามารถ และทักษะของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเลือกตั้งอย่างต่อเนื่อง ผ่านการฝึกอบรม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงาน รวมทั้งควรมีการบริหารจัดการทรัพยากรและงบประมาณ ให้เพียงพอและเหมาะสมกับการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย เพื่รองรับภารกิจด้านการจัดการเลือกตั้ง ที่มีความซับซ้อน และเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

3.3 การพัฒนาด้านการสื่อสารและการสร้างความเข้าใจตามบริบทพื้นที่ ควรพัฒนา ช่องทางการสื่อสารให้มีความหลากหลายและเข้าถึงประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมาย ส่งเสริมการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งอย่างถูกต้องและต่อเนื่อง รวมทั้งออกแบบรูปแบบการประชาสัมพันธ์ให้สอดคล้องกับบริบททางสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมของแต่ละพื้นที่ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและส่งเสริม การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งอย่างมีคุณภาพ

3.4 การพัฒนาด้านความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของประชาชน ควรส่งเสริมการบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานศึกษา ภาคประชาชน และเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมกันสนับสนุน เฝ้าระวัง และตรวจสอบกระบวนการเลือกตั้ง ตลอดจนสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการเลือกตั้งให้มีความสุจริต เที่ยงธรรม โปร่งใส และเป็นที่ยอมรับของทุกภาคส่วน

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดในการจัดการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยมีประเด็นในการอภิปรายผลดังนี้เห็นว่า การจัดการเลือกตั้งท้องถิ่นในปัจจุบันเป็นภารกิจ ที่มีความซับซ้อน และเกี่ยวข้องกับหลายภาคส่วน โดยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ไม่ได้มีบทบาทเพียงการปฏิบัติตามกฎหมาย แต่ยังทำหน้าที่เป็นกลไกสำคัญในการส่งเสริมความโปร่งใส ความน่าเชื่อถือ และความชอบธรรมของกระบวนการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญ ของการพัฒนาประชาธิปไตยในระดับพื้นที่ ผลการศึกษาพบว่า สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ประจำจังหวัดมีบทบาทสำคัญ 3 ด้าน ได้แก่ การบริหารจัดการการเลือกตั้ง การกำกับดูแลและตรวจสอบ การเลือกตั้ง และการส่งเสริมประชาธิปไตย ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึง การดำเนินงานที่ครอบคลุม ทั้งก่อนระหว่าง และหลังการเลือกตั้ง โดยเฉพาะการวางแผนเตรียมความพร้อม การบริหารจัดการบุคลากร และทรัพยากร การกำกับดูแลให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ตลอดจนการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของประชาชนทางการเมือง ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องการกระจายอำนาจและการปกครองตนเองในระดับท้องถิ่นซึ่งนำเสนอไว้ในหนังสือ สารานุกรมการ

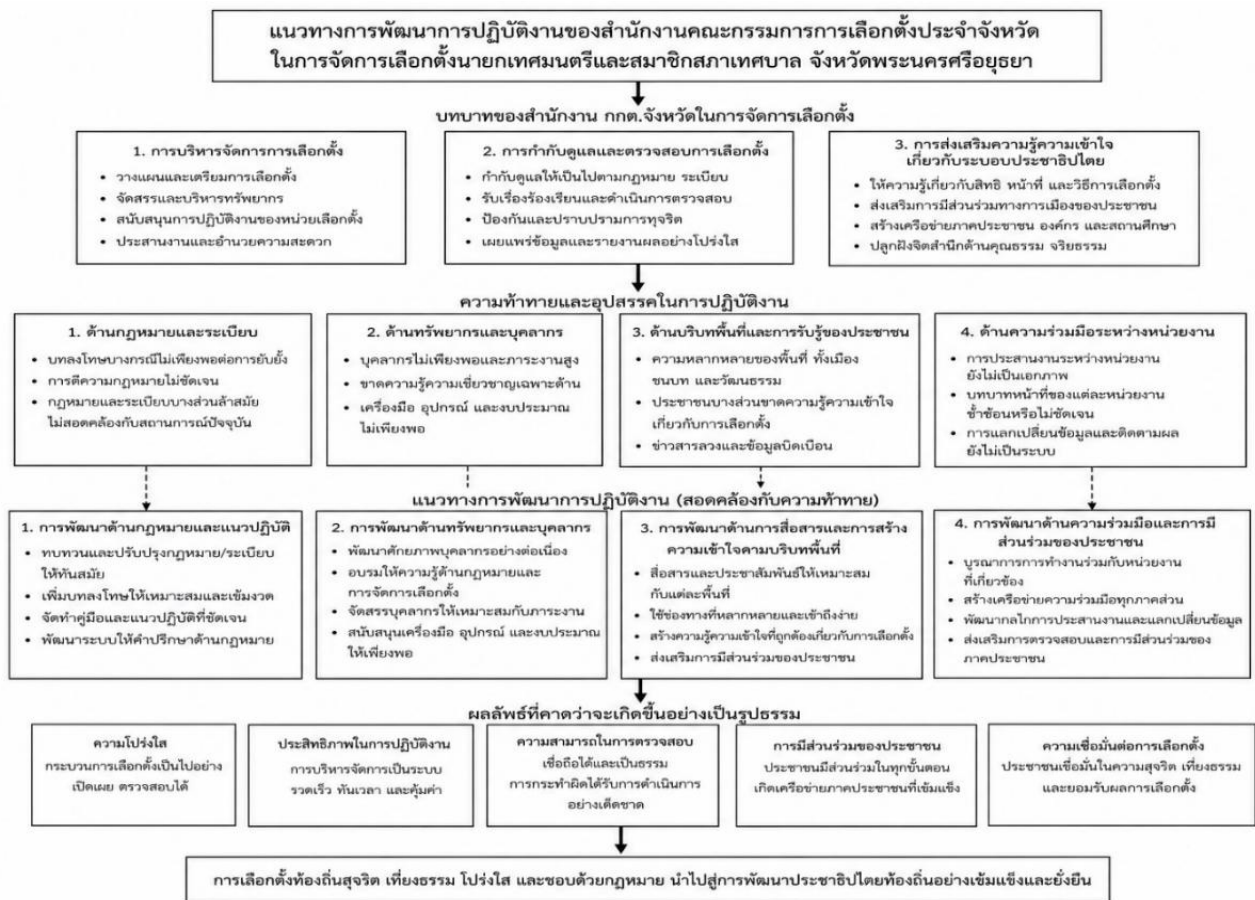
ปกครองท้องถิ่นไทย หมวดที่ 1 แนวคิดพื้นฐาน ลำดับที่ 1 การกระจายอำนาจกับการปกครองตนเองในระดับท้องถิ่น โดยอธิบายว่าการปกครองท้องถิ่นเป็นกลไกสำคัญของการกระจายอำนาจ เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม ในการกำหนดทิศทางการพัฒนาท้องถิ่น และเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบอบประชาธิปไตยในระดับ ฐานราก (นครินทร์ เมฆไตรรัตน์, 2547) และสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นที่นำเสนอ ไว้ในหนังสือ การปกครองท้องถิ่นไทย: หลักการและมิติใหม่ในอนาคต ซึ่งอธิบายว่าการเลือกตั้งท้องถิ่นที่สุจริต โปร่งใส และเป็นธรรม เป็นกลไกสำคัญในการสร้างความชอบธรรมแก่ผู้บริหารท้องถิ่น ส่งเสริมการปกครองตนเองของประชาชน และเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารกิจการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (โกวิทย์ พวงงาม, 2552) ผล การศึกษาสอดคล้องกับงานวิจัยของภัทรธร ชยตัญญูสร และศิริพงษ์ ลดาวัลย์ ณ อยุธยา เรื่อง ผลสัมฤทธิ์ของการ บริหารการจัดการเลือกตั้งของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ประจำจังหวัดเชียงราย ในช่วงปี พ.ศ. 2560 - 2567 ที่พบว่า ความสำเร็จของ การจัดการเลือกตั้งขึ้น อยู่กับประสิทธิภาพในการบริหารจัดการองค์กร การพัฒนา บุคลากร และการบริหารทรัพยากรสนับสนุน การปฏิบัติงาน (ภัทรธร ชยตัญญูสร และศิริพงษ์ ลดาวัลย์ ณ อยุธยา, 2568) และสอดคล้องกับการศึกษา ของ วิทยา จิตรมาศ และคณะ เรื่อง การจัดการกลยุทธ์เลือกตั้งการมีส่วนร่วม ภาคพลเมือง และประสิทธิผลของการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือที่พบว่า การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์และการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนมีความสัมพันธ์กับ ประสิทธิภาพ ของการปฏิบัติงานด้านการเลือกตั้งอย่างมีนัยสำคัญ ผลการศึกษาพบว่า สำนักงานคณะกรรมการการ เลือกลงเลือกตั้งประจำจังหวัดยังคงพบเจอความท้าทายในการปฏิบัติงานหลายประการ โดยแบ่งได้เป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้าน กฎหมาย ด้านทรัพยากร ด้านบริบทพื้นที่ และด้านความร่วมมือ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการจัดการเลือกตั้งท้องถิ่น ไม่ใช่เพียงกระบวนการทางกฎหมาย แต่เป็นกระบวนการทางสังคมและการบริหารที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยแวดล้อม หลายมิติ ความท้าทายด้านกฎหมายเกิดจากความซับซ้อนของกฎหมายเลือกตั้ง และการเปลี่ยนแปลงของรูปแบบ การสื่อสารทางการเมือง โดยเฉพาะการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการหาเสียงและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ซึ่งส่งผลให้ การตีความและการบังคับใช้กฎหมายมีความซับซ้อนมากขึ้น ความท้าทายด้านทรัพยากรสะท้อนผ่านข้อจำกัดด้าน บุคลากร งบประมาณ และทรัพยากรสนับสนุนการปฏิบัติงาน ซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ เลือกลงเลือกตั้งในหลายพื้นที่ ในส่วนของบริบทพื้นที่ ผลการศึกษาพบว่าความสัมพันธ์เชิงเครือข่าย ความคุ้นเคยส่วนบุคคล และระบบอุปถัมภ์ในสังคมท้องถิ่น ยังคงมีอิทธิพล ต่อพฤติกรรมทางการเมืองและการมีส่วนร่วมของ ประชาชน รวมทั้งส่งผลต่อการให้ข้อมูล การร้องเรียน และการตรวจสอบการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง ขณะที่ ด้านความร่วมมือ พบว่าการจัดการเลือกตั้งจำเป็นต้องอาศัยการบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานศึกษา ผู้นำชุมชน และภาคประชาชน แต่ยังมีข้อจำกัดด้านการสื่อสารและการ ประสานงานในบางพื้นที่ (วิทยา จิตรมาศ และคณะ, 2565) ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาของวรราชชล สุขชาติ เรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของประชาชนเขตเทศบาลนครนครราชสีมา กรณีศึกษา การเลือกตั้งเมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2564 ที่พบว่า การเปลี่ยนแปลงของช่องทางการสื่อสาร และการใช้สื่อดิจิทัลส่งผล ให้การกำกับดูแลการเลือกตั้งมีความซับซ้อนมากขึ้น (วรราชชล สุขชาติ, 2565) และสอดคล้องกับการศึกษาของ สุนิดา ธีระพิพัฒน์กุล เรื่อง การเลือกตั้งท้องถิ่นกับระบบอุปถัมภ์ในการเมืองท้องถิ่นในพื้นที่เทศบาลตำบลบางบ่อ อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ และการศึกษา ของ โอฬาร ถิ่นบางเตียว เรื่อง โครงสร้างอำนาจและการเมือง ของการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล และนายกเทศมนตรีในจังหวัดชลบุรี พ.ศ. 2564 ที่พบว่าระบบอุปถัมภ์และ เครือข่ายทางสังคมยังมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น จากความท้าทายที่พบ ผลการศึกษา จึงนำไปสู่แนวทาง การพัฒนาการปฏิบัติงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดใน 4 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาด้านกฎหมายและแนวปฏิบัติ การพัฒนาด้านทรัพยากรและบุคลากร การพัฒนาด้านการสื่อสาร และการสร้างความเข้าใจตามบริบทพื้นที่ และการพัฒนาด้านความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งเป็น แนวทางที่สอดคล้องกับปัญหาและอุปสรรคที่พบจากการศึกษา การพัฒนาด้านกฎหมายและแนวปฏิบัติจะช่วยลด

ความคลาดเคลื่อนในการตีความและการบังคับใช้กฎหมาย ขณะที่การพัฒนาด้านทรัพยากรและบุคลากรจะช่วยเสริมสร้างศักยภาพของผู้ปฏิบัติงานให้สามารถรองรับภารกิจที่มีความซับซ้อนมากขึ้น ส่วนการพัฒนา ด้านการสื่อสารและการสร้างความเข้าใจตามบริบทพื้นที่จะช่วยให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง และสามารถมีส่วนร่วมทางการเมืองได้อย่างมีคุณภาพ เมื่อพิจารณาในเชิงรัฐศาสตร์ ปัญหาระบบอุปถัมภ์ และความสัมพันธ์เชิงเครือญาติถือเป็นปัจจัยเชิงโครงสร้างที่ยังรากลึกในสังคมการเมืองท้องถิ่นไทย มิใช่ปัญหาที่สามารถแก้ไขได้ด้วยการบังคับใช้กฎหมายเพียงอย่างเดียว ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการ การเลือกตั้งประจำจังหวัด ควรพัฒนา มาตรการเชิงรุกควบคู่กับมาตรการทางกฎหมาย โดยเฉพาะการสร้างเครือข่ายภาคประชาชนในการเฝ้าระวังการ เลือกตั้ง การส่งเสริมความรู้ด้านสิทธิและหน้าที่ของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง การสร้างค่านิยมการเลือกตั้งที่สุจริต รวมทั้ง การใช้สื่อดิจิทัลและสื่อท้องถิ่นในการรณรงค์เพื่อลดอิทธิพล ของระบบอุปถัมภ์และการซื้อสิทธิขายเสียงในระยะ ยาว ซึ่งเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมและการสร้างธรรมาภิบาล ในการเลือกตั้งท้องถิ่นขณะที่การพัฒนา ด้านความร่วมมือจะช่วยเสริมสร้างเครือข่ายการเฝ้าระวังและตรวจสอบ การเลือกตั้งให้มีประสิทธิภาพ มากยิ่งขึ้น (สุนิดา ตีระพิพัฒนกุล, 2564); (โอฬาร ถิ่นบางเตียว, 2565)

ดังนั้น องค์ความรู้สำคัญที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ คือ การพัฒนาการปฏิบัติงานของสำนักงานคณะกรรมการ การเลือกตั้งประจำจังหวัดควรดำเนินการภายใต้แนวคิด “การพัฒนาเชิงระบบ” (System-based Development) โดยเชื่อมโยงระหว่างความท้าทายที่เกิดขึ้นกับแนวทางการพัฒนา ที่สอดคล้องกันในแต่ละด้าน เพื่อยกระดับประสิทธิภาพ ความโปร่งใส ความน่าเชื่อถือ และความเชื่อมั่นของประชาชนต่อกระบวนการเลือกตั้ง ท้องถิ่น อันจะนำไปสู่การเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่นอย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดการพัฒนาการปกครองท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มุ่งเน้นการบูรณาการความร่วมมือของทุกภาคส่วนในการพัฒนาประชาธิปไตยระดับฐานราก (นครินทร์ เมฆไตรรัตน์, 2547); (โกวิทย์ พวงงาม, 2552) อย่างไรก็ตาม การวิจัยครั้งนี้มีข้อจำกัดบางประการ กล่าวคือ การศึกษาเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่ดำเนินการ เฉพาะในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งมีบริบททางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมที่มีลักษณะเฉพาะ จึง อาจไม่สามารถอธิบายหรืออ้างอิงผลการศึกษาไปยังจังหวัดอื่นที่มีบริบทแตกต่างกันได้ทั้งหมด นอกจากนี้ ข้อมูลที่ ได้สะท้อนมุมมองของผู้ให้ข้อมูลหลักในช่วงเวลาที่ศึกษา ซึ่งสถานการณ์ทางการเมือง กฎหมาย และนโยบายาย ด้านการเลือกตั้งอาจเปลี่ยนแปลงไปในอนาคต จึงควรมีการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบระหว่างจังหวัดหรือภูมิภาค เพิ่มเติม เพื่อยืนยันและขยายผลการศึกษาให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 รูปแบบการพัฒนาการปฏิบัติงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดในการจัดการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย คือ รูปแบบการพัฒนาการปฏิบัติงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดในการจัดการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ซึ่งเป็นรูปแบบที่อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ความท้าทายในการปฏิบัติงาน แนวทางการพัฒนา และผลลัพธ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น อย่างเป็นระบบโครงสร้างของโมเดล เริ่มจากบทบาทของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด 3 ด้าน ได้แก่ 1) การบริหารจัดการการเลือกตั้ง 2) การกำกับดูแลและตรวจสอบการเลือกตั้ง และ 3) การส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบประชาธิปไตย ซึ่งในการปฏิบัติงานต้องเผชิญกับความท้าทาย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านกฎหมายและระเบียบ 2) ด้านทรัพยากรและบุคลากร 3) ด้านบริบทพื้นที่และการรับรู้ของประชาชน และ 4) ด้านความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน จึงนำไปสู่การกำหนดแนวทางการพัฒนาที่สอดคล้องกับความท้าทายในแต่ละด้าน ประกอบด้วย 1) การพัฒนาด้านกฎหมายและแนวปฏิบัติ 2) การพัฒนาด้านทรัพยากรและบุคลากร 3) การพัฒนาด้านการสื่อสารและการสร้างความเข้าใจตามบริบทพื้นที่ และ 4) การพัฒนาด้านความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของประชาชนการดำเนินการตามแนวทาง การพัฒนาดังกล่าวจะก่อให้เกิดผลลัพธ์สำคัญ ได้แก่ ความโปร่งใสในการจัดการเลือกตั้ง ประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติงาน ความสามารถในการกำกับดูแลและตรวจสอบ การมีส่วนร่วมของประชาชน และความเชื่อมั่นต่อกระบวนการเลือกตั้ง อันจะนำไปสู่การเลือกตั้งท้องถิ่นที่สุจริต เที่ยงธรรม โปร่งใส และชอบด้วยกฎหมาย ตลอดจนส่งเสริมการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดในการจัดการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดมีบทบาทสำคัญในการจัดการเลือกตั้งท้องถิ่นในด้านการบริหารจัดการ การเลือกตั้ง การกำกับดูแลและตรวจสอบการเลือกตั้ง และการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตย การดำเนินงานยังพบความท้าทายสำคัญ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านกฎหมายและระเบียบ ด้านทรัพยากรและบุคลากร ด้านบริบทพื้นที่และการรับรู้ของประชาชน และด้านความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน ผลการวิจัยยังพบว่า แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพควรสอดคล้องกับความท้าทายที่เกิดขึ้นในแต่ละด้าน โดยมุ่งเน้นการพัฒนาด้านกฎหมายและแนวปฏิบัติ การพัฒนาด้านทรัพยากรและบุคลากร การพัฒนาด้านการสื่อสาร และการสร้างความเข้าใจตามบริบทพื้นที่ และการพัฒนาด้านความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อยกระดับประสิทธิภาพ ความโปร่งใส และความน่าเชื่อถือของกระบวนการเลือกตั้งท้องถิ่นจากผลการวิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้ 1) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย 1.1) สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งควรพัฒนาและปรับปรุงแนวทางการปฏิบัติงานด้านกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งให้มีความชัดเจน ทันสมัย และสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน โดยเฉพาะการกำกับดูแลการหาเสียงผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นมาตรฐานเดียวกัน 1.2) สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดควรส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเลือกตั้งอย่างต่อเนื่อง ทั้งด้านความรู้ทางกฎหมาย ระเบียบปฏิบัติ และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ รวมทั้งจัดสรรทรัพยากรและงบประมาณให้เพียงพอและเหมาะสมกับภารกิจที่ได้รับมอบหมาย ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ 1.3) ควรพัฒนารูปแบบการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งให้มีความหลากหลายและสอดคล้องกับบริบทของแต่ละพื้นที่ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิหน้าที่ และกระบวนการเลือกตั้งแก่ประชาชน รวมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีคุณภาพ 1.4) ควรส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐ สถานศึกษา ภาคประชาชน และเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในการเฝ้าระวัง ป้องกัน และตรวจสอบการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง เพื่อเสริมสร้างความโปร่งใสและความน่าเชื่อถือของกระบวนการเลือกตั้ง 1.5) ควรสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินกระบวนการเลือกตั้ง ตลอดจนส่งเสริมเครือข่ายภาคประชาชนในการเฝ้าระวังการเลือกตั้ง เพื่อสร้างความเชื่อมั่นต่อกระบวนการเลือกตั้งและเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่น 2) ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป 2.1) ควรศึกษาปัจจัย ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเลือกตั้งของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดในลักษณะการเปรียบเทียบระหว่างจังหวัด เพื่อให้เห็นความแตกต่างของบริบท ปัญหา และแนวทางการพัฒนาที่เหมาะสมในแต่ละพื้นที่ 2.2) ควรศึกษาบทบาทของภาคประชาชนและเครือข่ายภาคีในการเฝ้าระวัง และตรวจสอบการเลือกตั้ง เพื่อพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนและเสริมสร้างความเข้มแข็งของกระบวนการเลือกตั้งท้องถิ่น 2.3) ควรศึกษาผลกระทบของสื่อสังคมออนไลน์และเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีต่อการบริหารจัดการเลือกตั้ง การหาเสียงเลือกตั้ง และพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชน เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของบริบทการเลือกตั้งในยุคดิจิทัล

เอกสารอ้างอิง

โกวิท พวงงาม. (2552). การปกครองท้องถิ่นไทย: หลักการและมิติใหม่ในอนาคต. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.
นครินทร์ เมฆไตรรัตน์. (2547). สารานุกรมการปกครองท้องถิ่นไทย หมวดที่ 1 แนวคิดพื้นฐาน ลำดับที่ 1 การกระจายอำนาจกับการปกครองตนเองในระดับท้องถิ่น. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.

- พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. 2560. (2560). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 134 ตอนที่ 12 ก หน้า 1 (16 กันยายน 2560).
- ภัทรธร ชยตัญญูสร และศิริพงษ์ ลดาวัลย์ ณ อยุธยา. (2568). ผลสัมฤทธิ์ของการบริหารจัดการเลือกตั้ง ของ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเชียงราย ในช่วงปี พ.ศ. 2560-2567. วารสาร รามคำแหง ฉบับรัฐประศาสนศาสตร์, 8(2), 504-549.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560. (2560). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก หน้า 1 (6 เมษายน 2560).
- วรรัชชล สุขชาติตะ. (2565). การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของประชาชนเขตเทศบาลนคร นครราชสีมา กรณีศึกษาการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2564 เทศบาลนครนครราชสีมา. ใน สารนิพนธ์ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการเมืองและการจัดการ. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิทยา จิตรมาศ และคณะ. (2565). การจัดการกลยุทธ์เลือกตั้ง การมีส่วนร่วมภาคพลเมือง และประสิทธิภาพของ การปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์, 7(2), 649-662.
- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. (2568). ข้อมูลเทศบาลและข้อมูลการ เลือกตั้งจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. พระนครศรีอยุธยา: สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.
- สุนิดา ตีระพิพัฒน์กุล. (2564). การเลือกตั้งท้องถิ่นกับระบบอุปถัมภ์ในการเมืองท้องถิ่นในพื้นที่เทศบาลตำบล บาง บ่อ อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ. ใน สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- โอฬาร ถิ่นบางเตียว. (2565). โครงสร้างอำนาจและการเมืองของการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและ นายกเทศมนตรีใน จังหวัดชลบุรี พ.ศ. 2564. วารสารรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 7(2), 29-46.